

Temeljem članka 16. 61. stavka (1), 64. i 71. stavak (1) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02 i 102/09) i članak 14. stavak (1) i stavak (3) točka a) Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09), generalni direktor Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine donosi

PRAVILNIK

O PROPISIVANJU ZAHTJEVA O POSTUPCIMA ZA PLANOVE LETA

Članak 1. (Predmet)

Ovim Pravilnikom utvrđuju se zahtjevi glede razmaka između glasovnih kanala zrak-zemlja za jedinstveno europsko nebo.

Članak 2. (Područje primjene)

Ovim Pravilnikom primjenjuju se sljedeće odredbe dodatka I uz ovaj Pravilnik:

- a) Članovi od 1 - 9 i
- b) Prilozi.

Članak 3. (Pojmovi)

(1) Pojmovi "Zajednica", "pravo Zajednice", "Ugovor o osnivanju Europske zajednice", "Službeni list Europske unije", "zračna luka Zajednice" i "država članica", iz Uredbe iz Dodatka I ovoga Pravilnika, čitat će se u skladu sa točkama 2. i 3. Dodatka II ECAA Sporazuma.

(2) U smislu ovoga Pravilnika pojmovi "nacionalna zrakoplovna vlast" ("national aviation authority") i "nacionalna nadležna vlast" ("national competent authority") iz Uredbe iz Dodatka I Pravilnika, čitat će se kao "Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine".

Članak 4. (Dodaci)

(1) Dodatak I sa prilogima, uz ovaj Pravilnik čini njegov sastavni dio.

(2) Dodatak I iz stavka (1) ovoga članka čini Uredba Komisije (EZ) br. 1265/2007 od 26. listopada 2007. godine kojom se utvrđuju se zahtjevi glede razmaka između glasovnih kanala zrak-zemlja za jedinstveno europsko nebo.

Članak 5. (Nadležnost za provođenje Pravilnika)

U smislu provedbe Uredbi iz Dodatka I ovoga Pravilnika nadležna je Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine, u okviru nadležnosti koje ima na osnovu Zakona o zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 39/09) i ovoga Pravilnika.

Članak 6. (Tumačenje)

U slučaju nejasnoća u tumačenju i nedostataka odredaba ovog Pravilnika koristi se tekst Uredbi iz Dodatka I ovog Pravilnika na engleskom jeziku, kako je objavljen u Službenom listu Europske unije.

Članak 7.
(Prijelazne i završne odredbe)

Sve izmjene i dopune ovog Pravilnika vršiti će se blagovremeno, a u skladu sa izmjenama i dopunama Uredbe Komisije (EZ) broj 1265/2007.

Članak 8.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj 1-3-02-2-1737-1/10
6. prosinca 2010. godine
Banja Luka

Generalni direktor
Đorđe Ratkovića, v. r.

UREDBA KOMISIJE (EZ) broj 1265/2007 od 26. listopada 2007. kojom se utvrđuju zahtjevi glede razmaka između glasovnih kanala zrak-zemlja za jedinstveno europsko nebo

(Tekst značajan za EGP)

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) broj 552/2004 Europskoga parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o interoperabilnosti Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (Uredba o interoperabilnosti)¹, a posebno njezin članak 3. stavak 1, ¹ (SL L 96, 31.3.2004. str. 26

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) broj 549/2004 Europskoga parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. kojom se propisuje okvir za stvaranje jedinstvenog europskog neba (okvirna Uredba)², a posebno njezin članak 8. stavak 2., ² SL L 96, 31.3.2004., str. 1

budući da:

(1) Povećanje razine zračnog prometa u okviru Europske mreže za upravljanje zračnim prometom (EATMN) zahtijeva veće mogućnosti upravljanja zračnim prometom. To je rezultiralo zahtjevom za operativnim poboljšanjima - kao što je ponovna sektorizacija zračnog prostora - što je s druge strane dovelo do zahtjeva za dodjelu dodatnih VHF-a.

(2) Radi poteškoća u ispunjavanju zahtjeva za dodjelu VHF-a u frekventnom pojasu mobilne zrakoplovne radijske komunikacije od 117,975 do 137 MHz - i uzimajući u obzir ograničenja glede povećanja dodijeljenog spektra i/ili ponovne upotrebe frekvencije - Međunarodna organizacija civilnog zrakoplovstva (ICAO) odlučila je da se razmak između kanala smanji s 25 na 8,33 kHz.

(3) Nakon odluka koje je ICAO donio 1994. i 1995., u listopadu 1999. uveden je razmak od 8,33 kHz između kanala iznad razine leta (u daljem tekstu: FL) 245 u regiji ICAO EUR. U početku je sedam država uvelo obveznu opremljenost zrakoplova radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8.33 kHz, a od listopada 2002. to su učinile još 23 države.

(4) U skladu s predviđenim povećanjem zahtjeva za dodjelom VHF-a, ICAO je 2002. donio odluku da nastavi s provedbom razmaka između kanala od 8,33 kHz ispod razine leta 245 te je zatražio od Europske organizacije za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) da upravlja tom provedbom. Slijedom toga, Stalna

Službeni glasnik BiH broj 104/10 od 20.12.2010.

komisija Eurocontrola je preporučila da se od 15. ožujka 2007. nastavi s provedbom razmaka između kanala od 8,33 kHz iznad razine leta 195 u regiji ICAO EUR.

(5) U nadolazećim se godinama očekuje nastavak rasta prometa, što znači daljnju potražnju za dodatnim VHF zahtjevima. Stoga se provedba razmaka između kanala od 8,33 kHz iznad razine leta 195 može smatrati samo prvim korakom koji treba ocijeniti radi mogućeg pravovremenog proširenja, temeljem primjerene procjene utjecaja na rad, sigurnost i gospodarske aspekte.

(6) U skladu s člankom 8. stavkom 1. Uredbe (EZ) broj 549/2004 Eurocontrol je dobio nalog da razvije zahtjeve za usklađeno uvođenje glasovne komunikacije zrak-zemlja temeljem smanjenog razmaka između kanala od 8,33 kHz. Ova se Uredba temelji na rezultirajućem izvješću o tom nalogu, od 12. listopada 2006.

(7) Kako bi se osigurala interoperabilnost, zemaljski i zračni sustavi za glasovnu komunikaciju s razmakom od 8,33 kHz moraju biti u skladu sa zajedničkim minimalnim zahtjevima u vezi performance.

(8) Jednoobrazna primjena posebnih postupaka unutar zračnog prostora jedinstvenog europskog neba bitna je za postizanje interoperabilnosti i kontinuiteta operacija.

(9) Informacija o tome da li zrakoplov ima mogućnosti upotrebe razmaka između kanala od 8,33 kHz mora biti uključena u plan leta, obrađena i prosljeđena između jedinica kontrole zračnog prometa.

(10) Ovom Uredbom ne bi trebale biti obuhvaćene vojne operacije i obuka, kako je navedeno u članku 1. stavku 2. Uredbe (EZ) broj 549/2004.

(11) U općenitoj izjavi o vojnim pitanjima povezanim s jedinstvenim europskim nebom¹, države članice su izjavile da će međusobno surađivati, uvažavajući nacionalne vojne zahtjeve, kako bi koncepciju fleksibilne upotrebe zračnog prostora u potpunosti i jednoobrazno primjenjivali svi korisnici zračnog prostora u svim državama članicama. Radi toga bi svi korisnici zračnog prostora trebali uvesti glasovnu komunikaciju zrak-zemlja sa smanjenim razmakom između kanala od 8,33 kHz. (¹ SL L 96, 31.3.2004., str. 9.)

(12) Upravljanje državnim zrakoplovom koji nema opremu s mogućnošću upotrebe razmaka između kanala od 8,33 kHz i koji leti u općem zračnom prometu, može dovesti do povećanog radnog opterećenja u kontroli zračnog prometa i negativnog utjecaja na razine mogućnosti i sigurnosti EATMN-a. Kako bi taj utjecaj bio minimalan, treba što je moguće veći broj državnih zrakoplova opremiti radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz.

(13) Transportni državni zrakoplovi predstavljaju najveću kategoriju državnih zrakoplova koji lete u općem zračnom prometu u zračnom prostoru u kojem se primjenjuje ova Uredba. Stoga osiguravanje da takvi zrakoplovi imaju radijsku opremu s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz treba postaviti kao prioritet.

(14) Ograničenja tehničke ili financijske prirode mogu spriječiti države članice u opremanju nekih kategorija državnih zrakoplova radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz. O takvim slučajevima treba obavijestiti Komisiju.

(15) Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi trebaju pripremiti planove za postupanje s državnim zrakoplovima koji se ne mogu opremiti radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz kako bi se održale razine sigurnosti.

(16) Radi održavanja ili poboljšanja postojećih razina sigurnosti operacija, od država članica treba zahtijevati da osiguraju da zainteresirane strane obave ocjenu sigurnosti, uključujući identifikaciju opasnosti, ocjenu rizika i postupke za ublažavanje. Usklađena provedba ovih postupaka u sustavima koji su obuhvaćeni ovom Uredbom zahtijeva identifikaciju posebnih sigurnosnih zahtjeva za sve zahtjeve glede interoperabilnosti i performance.

(17) U skladu s člankom 3. stavkom 3. točkom (d) Uredbe (EZ) broj 552/2004, u okviru provedbenih pravila za interoperabilnost moraju biti opisani specifični postupci za ocjenu sukladnosti koji se koriste za ocjenu sukladnosti sastavnih dijelova ili njihove primjerenosti za upotrebu, kao i za provjeru sustava.

(18) Razina zrelosti tržišta za sastavne dijelove na koje se odnosi ova Uredba je takva, da se njihova sukladnost ili primjerenost za upotrebu može na zadovoljavajući način ocijeniti putem unutarnjeg nadzora proizvodnje, upotrebom postupaka temeljenih na Modulu A iz Priloga Odluci Vijeća 93/465/EZ od 22. srpnja 1993. o modulima za različite faze postupaka ocjene sukladnosti i o pravilima pričvršćivanja i upotrebe EZ oznake sukladnosti, koji su namijenjeni za upotrebu u direktivama o tehničkom usklađivanju ¹ SL L 220, 30.8.1993. str. 23.

(19) Mjere predviđene ovom Uredbom su u skladu s mišljenjem Odbora za jedinstveno nebo koji je uspostavljene člankom 5. Uredbe (EZ) broj 549/2004,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.
Predmet i područje primjene

1. Ovom se Uredbom utvrđuju zahtjevi za usklađeno uvođenje glasovne komunikacije zrak-zemlja koja se temelji na razmaku između kanala od 8,33 kHz.

2. Ova se Uredba primjenjuje na sustave glasovne komunikacije zrak-zemlja koji se temelje na razmaku između kanala od 8,33 kHz unutar pojasa od 117,975 do 137 MHz za uslugu mobilne zrakoplovne radijske komunikacije, njihove sastavne dijelove i pripadajuće postupke te na sustave za obradu podataka o letu koji služe jedinicama kontrole zračnog prometa koje pružaju usluge u općem zračnom prometu, njihove sastavne dijelove i pripadajuće postupke.

3. Ova se Uredba primjenjuje na sve letove u općem zračnom prometu iznad FL 195 unutar zračnog prostora regije ICAO EUR u kojem su države članice odgovorne za pružanje operativnih usluga kontrole zračnog prometa u skladu s Uredbom (EZ) broj 550/2004 Europskoga parlamenta i Vijeća² osim članka 4. koji se također primjenjuje na FL ispod 195. ² SL L 96, 31.3.2004., str. 10.

4. U okviru prvog stavka članka 4. Uredbe Komisije (EZ) broj 730/2006¹, države članice mogu odlučiti o odstupanju od obveza nošenja opreme u zrakoplovu utvrđenih ovom Uredbom, za letove kojima se upravlja po pravilima vizualnog letenja. ¹ SL L 128, 16.5.2006., str. 3

Članak 2.
Definicije

U smislu ove Uredbe primjenjuju se definicije iz članka 2. Uredbe (EZ) broj 549/2004. Primjenjuju se također sljedeće definicije:

1. **'razmak između kanala od 8,33 kHz'** je razdvojenost od 8,33 kHz između susjednih kanala;
2. **'kanal'** je numerička oznaka koja se upotrebljava u vezi s ugađanjem opreme za glasovnu komunikaciju, koja omogućava jedinstvenu identifikaciju upotrijebljene frekvencije radijske komunikacije i razmaka između kanala;
3. **'jedinica kontrole zračnog prometa'** (u daljnjem tekstu: jedinica ATC') znači centar oblasne kontrole, jedinicu prilazne kontrole ili aerodromski kontrolni toranj;
4. **'centar oblasne kontrole'** (u daljnjem tekstu: ACC) je jedinica uspostavljena za pružanje usluga kontrole zračnog prometa za kontrolirane letove u kontroliranim područjima koja su pod njezinom nadležnošću;
5. **'letovi koji se obavljaju prema pravilima vizualnog letenja'** (VFR letovi) su bilo koji letovi koji se obavljaju prema pravilima vizualnog letenja kako je definirano u Prilogu 2.² Čikaškoj konvenciji o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu iz 1944. Godine ² 10. izdanje - juli 2005. www.icao.int;
6. **'dodjela VHF-a'** znači dodjelu VHF frekvencije zrakoplovnoj službi za upotrebu opreme za glasovnu komunikaciju;

7. *'sustav s otklonjenim nositeljem signala'* je sustav koji se upotrebljava u situacijama u kojima se kombinacijom jednog predajnika i prijemnika ne može osigurati pokrivenost radijskog signala, i kada se radi smanjenja problema smetnji signali otklanjaju od glavne frekvencije nositelja signala;

8. *'određena operativna pokrivenost'* je obujam zračnog prostora u kojem se daje određena usluga i u kojem je za tu uslugu osigurana zaštita frekvencije;

9. *'operator'* je osoba, organizacija ili poduzeće koje se bavi zrakoplovnim uslugama, ili nudi mogućnost bavljenja tim uslugama;

10. *'radno mjesto'* je namještaj i tehnička oprema na kojima član osoblja službe zračnog prometa obavlja zadaće povezane s njegovim poslom;

11. *'radiotelefonija'* je oblik radijske komunikacije koji je prvenstveno namijenjen razmjeni informacija u obliku govora;

12. *'sporazum o koordinaciji'* je sporazum između dvaju susjednih jedinica ATC-a, kojim se određuje kako se usklađuju njihove odgovarajuće nadležnosti ATC-a;

13. *'integrirani sustav za obradu početnog plana leta'* (u daljem tekstu: 'IFPS') je sustav u okviru Europske mreže za upravljanje zračnim prometom, putem kojeg se u zračnom prostoru obuhvaćenom ovom Uredbom pružaju usluge centralizirane obrade i distribucije planova leta koje se sastoje od primanja, vrednovanja i distribucije planova leta;

14. *'državni zrakoplov'* je svaki zrakoplov koji se upotrebljava u vojne, carinske i policijske svrhe;

15. *'transportni državni zrakoplov'* je državni zrakoplov s nepomičnim krilima koji je projektiran za prijevoz osoba i/ili tereta.

Članak 3.

Zahtjevi glede interoperabilnosti i performance

1. Ne dovodeći u pitanje članak 5. operatori osiguravaju opremanje svojih zrakoplova radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, do 15. ožujka 2008.

2. Osim mogućnosti razmaka između kanala od 8,33 kHz, oprema iz stavka 1. mora imati mogućnost ugađanja na kanale s razmakom od 25 kHz te rada u uvjetima u kojima se koriste pomaknute frekvencije nositelja signala.

3. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju da će najkasnije do 3. srpnja 2008. obaviti konverziju dodijeljenih glasovnih VHF-a na razmake između kanala od 8,33 kHz za sektore s nižom razinom na ili iznad FL 195.

4. Stavak 3. se ne primjenjuje na sektore u kojim se koristi sustav s pomaknutim nositeljem signala s 25 kHz.

5. Države članice poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale obavještanje pružatelja usluga u zračnoj plovidbi o odgovarajućoj dodjeli VHF-a.

6. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi izvode provedbu dodjele VHF-a iz stavka 5. Ukoliko u izuzetnim okolnostima nije moguća sukladnost sa stavkom 3. države članice obavještauju Komisiju o razlozima.

7. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju sukladnost performance njihovih sustava za glasovnu komunikaciju na 8,33 kHz, sa standardima ICAO-a navedenim u Prilogu I. stavku 1.

8. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju da njihovi sustavi za glasovnu komunikaciju na 8,33 kHz omogućavaju operativno prihvatljivu glasovnu komunikaciju između kontrolora i pilota unutar određene operativne pokrivenosti.

9. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju sukladnost performance zemaljske komponente predajnika/prijemnika koji je instaliran u okviru sustava za glasovnu komunikaciju na 8,33 kHz, sa standardima ICAO-a navedenim u Prilogu I. stavku 1. u odnosu na stabilnost frekvencije, modulaciju, osjetljivost, pojasnu širinu djelotvornog prijema i odbijanje susjednog kanala.

10. Operatori osiguravaju sukladnost performance sustava za glasovnu komunikaciju na 8,33 kHz koji su u skladu sa stavkom 1. instalirani u njihovim zrakoplovima, sa standardima ICAO-a navedenim u Prilogu I. stavku 2.

11. Dokument Europske organizacije za opremu civilnog zrakoplovstva (Eurocae) naveden u Prilogu I. stavku 3. smatra se dostatnim dokazom usklađenosti sa zahtjevima glede frekvencije, stabilnosti, modulacije, osjetljivosti, pojasne širine djelotvornog prijema i odbijanja susjednog kanala, koji su utvrđeni u standardima ICAO-a navedenim u Prilogu I. stavku 2.

12. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi provode postupke obavješćivanja i početne koordinacije u svojim sustavima za obradu podataka o letu u skladu s Uredbom Komisije (EZ) broj 1032/2006¹, kako slijedi:

- (a) između jedinica ATC-a prenose informaciju o mogućnosti leta glede primjene 8,33 kHz;
- (b) informacija o mogućnosti leta glede primjene 8,33 kHz mora biti dostupna na odgovarajućem radnom mjestu;
- (c) kontrolor mora imati mogućnost promjene informacije o mogućnosti leta glede primjene 8,33 kHz.

Članak 4. Pripadajući postupci

1. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi i operateri moraju osigurati da se za identifikaciju prijenosnog kanala u VHF radiotelefonskim komunikacijama koristi svih šest znamenki numeričke oznake, osim kada su peta i šesta znamenka jednake nuli, u kojem slučaju se koriste samo prve četiri znamenke.

2. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi i operateri moraju osigurati sukladnost njihovih postupaka glasovne komunikacije zrak-zemlja s odredbama ICAO-a navedenim u Prilogu I. stavku 4.

3. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi moraju osigurati da su u sporazumu o koordinaciji između ACC-a navedeni postupci koji se primjenjuju na zrakoplove opremljene radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz i na zrakoplove koji nisu opremljeni takvom opremom.

4. Operatori koji obavljaju letove iz članka 1. stavka 3. iznad FL 195 i zastupnici koji djeluju u njihovo ime osiguravaju da se uz slovo S i/ili bilo koja druga slova, kako je primjereno, doda slovo Y u rubrici 10. plana leta za zrakoplove opremljene radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, ili da se oznaka STS/EXM833 uključi u rubriku 18. za zrakoplove koji nisu tako opremljeni ali kojima je odobreno izuzeće od obaveznog nošenja opreme. Zrakoplovi koji uobičajeno mogu letjeti iznad FL 195 i koji su opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, a planiraju letjeti ispod te razine, označavaju slovo Y u rubrici 10. plana leta. ¹ SL L 186, 7.7.2006., str. 27.

5. U slučaju promjene statusa leta glede mogućnosti upotrebe razmaka od 8,33 kHz, operatori ili zastupnici koji djeluju u njihovo ime, šalju IFPS-u poruku o promjeni s odgovarajućom oznakom u odgovarajućoj rubrici.

6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da IFPS obrađuje i distribuira informacije o mogućnosti upotrebe razmaka od 8,33 kHz, koje primi u planovima leta.

Članak 5. Državni zrakoplov

1. Države članice osiguravaju opremanje državnih transportnih zrakoplova radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, najkasnije do 3. srpnja 2008.

2. Ne dovodeći u pitanje nacionalne postupke za obavljanje komunikacija u državnim zrakoplovima, države članice će najkasnije do 3. siječnja 2008. dostaviti Komisiji popis transportnih državnih zrakoplova koji neće biti opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz u skladu sa stavkom 1. radi:

- (a) povlačenja iz operativne upotrebe do 31. prosinca 2010;
- (b) ograničenja pri nabavi.

Kada ograničenja pri nabavi sprječavaju sukladnost sa stavkom 1., države članice također obavješćuju Komisiju najkasnije do 3. siječnja 2008. o datumu do kojeg će predmetni zrakoplovi biti opremljen radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz. Taj datum ne smije biti kasniji od 31. prosinca 2012.

3. Države članice osiguravaju opremanje državnih netransportnih zrakoplova radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, najkasnije do 31. prosinca 2009.

4. Ne dovodeći u pitanje nacionalne postupke za obavljanje komunikacija u državnim zrakoplovima, države članice će najkasnije do 30. lipnja 2009. dostaviti Komisiji popis netransportnih državnih zrakoplova koji neće biti opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz sukladno stavku 3. radi:

- a) obvezujućih tehničkih ili proračunskih ograničenja;
- b) povlačenja iz operativne upotrebe do 31. prosinca 2010.;
- c) ograničenja pri nabavi.

Kada ograničenja pri nabavi sprečavaju sukladnost sa stavkom 3., države članice također obavješćavaju Komisiju najkasnije do 30. lipnja 2009. o datumu do kojeg će predmetni zrakoplovi biti opremljen radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz. Taj datum ne smije biti kasniji od 31. prosinca 2015.

5. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju da se državni zrakoplovi koji nisu opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz mogu prihvatiti, pod uvjetom da se njima može sigurno rukovati u okviru granica mogućnosti sustava za upravljanje zračnim prometom na UHF frekvencijama ili VHF frekvencijama na 25 kHz.

6. Države članice u nacionalnim zbornicima zrakoplovnih informacija objavljuju postupke za rukovanje državnim zrakoplovima koji nisu opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz.

7. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi svake godine dostavljaju državi članici koja ih je imenovala svoje planove za rukovanje državnim zrakoplovima koji nisu opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8,33 kHz, uzimajući u obzir granice mogućnosti povezane s postupcima iz stavka 6.

Članak 6. Sigurnosni zahtjevi

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da prije svake promjene u postojećim sustavima iz članka 1. stavka 2. ili prije uvođenja novih sustava, dotične stranke obave sigurnosnu ocjenu, uključujući utvrđivanje opasnosti, procjenu rizika i postupke za ublažavanje.

Tijekom ove sigurnosne ocjene uvažavaju se najmanje sigurnosni zahtjevi navedeni u Prilogu II.

Članak 7.

Sukladnost sastavnih dijelova ili njihova primjerenost za upotrebu

1. Prije izdavanja EZ izjave o sukladnosti ili primjerenosti za upotrebu iz članka 5. Uredbe (EZ) broj 552/2004, proizvođači sastavnih dijelova sustava iz članka 1. stavka 2. ocjenjuju sukladnost ovih sastavnih dijelova ili njihovu primjerenost za upotrebu u skladu sa zahtjevima iz dijela A Priloga III. ovoj Uredbi, ne dovodeći u pitanje stavak 2.

2. Postupci certificiranja plovidbenosti koji su u skladu s Uredbom (EZ) broj 1592/2002 Europskoga parlamenta i Vijeća¹, kada se primjenjuju na sastavne dijelove sustava iz članka 1. stavka 2. koji su u zrakoplovu, smatraju se prihvatljivim postupcima za ocjenu sukladnosti ovih sastavnih dijelova ukoliko uključuju dokaz o sukladnosti sa zahtjevima iz ove Uredbe glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti. ¹ SL L 240, 7.9.2002., str. 1.

Članak 8.

Provjera sustava

1. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi koji mogu dokazati ili su dokazali da ispunjavaju uvjete iz Priloga IV., provode provjeru sustava iz članka 1. stavka 2. u skladu sa zahtjevima iz dijela C Priloga III.

2. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi koji ne mogu dokazati da ispunjavaju uvjete iz Priloga IV., sklapaju ugovor s prijavljenim tijelom za provjeru sustava iz članka 1. stavka 2. Ova se provjera provodi u skladu sa zahtjevima iz dijela D Priloga III.

Članak 9.

Dodatni zahtjevi

1. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju da je cjelokupno odgovarajuće osoblje pravilno upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Uredbi i da je odgovarajuće osposobljeno za svoje poslove.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je osoblje koje upravlja IFPS-om u okviru planiranja leta pravilno upoznato sa zahtjevima utvrđenim u ovoj Uredbi i da je odgovarajuće osposobljeno za svoje poslove.

3. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi:

a) razvijaju i održavaju operativne priručnike koji sadrže potrebne upute i informacije koje svim odgovarajućim kadrovima omogućavaju primjenu ove Uredbe;

b) osiguravaju da su priručnici iz točke (a) dostupni i da se održavaju ažurnim, te da se njihovo održavanje i distribucija obavljaju u skladu s odgovarajućim načelima upravljanja kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;

c) osiguravaju sukladnost metoda rada i operativnih postupaka s ovom Uredbom.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da centralizirana služba za obradu i distribuciju planova leta:

a) razvija i održava operativne priručnike koji sadrže potrebne upute i informacije, koje svim odgovarajućim kadrovima omogućavaju primjenu ove Uredbe;

b) osigurava da su priručnici iz točke (a) dostupni i da se održavaju ažurnim, te da se njihovo održavanje i distribucija obavljaju u skladu s odgovarajućim načelima upravljanja kvalitetom i konfiguracijom dokumentacije;

c) osigurava sukladnost metoda rada i operativnih postupaka s ovom Uredbom.

5. Operatori utvrđeni u članku 3. stavku 1. poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurali da je osoblje koje upravlja radijskom opremom odgovarajuće upoznato s ovom Uredbom, da je odgovarajuće obučeno za upotrebu ove opreme i da se upute, kada je to moguće, nalaze u pilotskoj kabini.

6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale sukladnost s ovom Uredbom, uključujući objavljivanje odgovarajućih informacija u nacionalnim zbornicima zrakoplovnih informacija.

Članak 10.

Stupanje na snagu i primjena

(1) Ova Uredba stupa na snagu 20. dan od njezine objave u *Službenom listu Europske unije*.

(2) Ova Uredba u cijelosti obvezuje i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 26. listopada 2007.

za Komisiju

Jacques BARROT

Potpredsjednik

PRILOG I.

Standardi i odredbe iz članaka 3. i 4.

1. Poglavlje 2. 'Mobilna zrakoplovna usluga', odjeljak 2.1 'Karakteristike VHF sustava za komunikaciju zrak-zemlja' i odjeljak 2.2. 'Karakteristike sustava zemaljskih instalacija' ICAO Priloga 10., sveska III. dijela 2. (prvo izdanje - srpanj 1995. koje uključuje Izmjene i dopune broj 80).

2. Poglavlje 2. 'Mobilna zrakoplovna usluga', odjeljak 2.1 'Karakteristike VHF sustava za komunikaciju zrak-zemlja', odjeljak 2.3.1 'Funkcija odašiljanja' i odjeljak 2.3.2 'Funkcija prijema' osim pododjeljka 2.3.2.8 'VDL - otpornost na smetnje' ICAO Priloga 10., sveska III. dijela 2. (prvo izdanje - srpanj 1995. koje uključuje Izmjene i dopune broj 80).

3. Specifikacija minimalne operativne performace za VHF prijemnik-predajnik u zrakoplovu koji radi u frekvencijskom rasponu 117,975 - 137,000 MHz, Eurocae dokument ED-23B, izmjene i dopune 3, prosinac 1997.

4. Odjeljak 1.2.3.1.4 ''Razmak između kanala od 8,33 kHz' iz ICAO PANS-ATM dokumenta 4444 (14. izdanje - 2001. koje uključuje izmjene i dopune broj 4).

PRILOG II.

Sigurnosni zahtjevi iz članka 6.

1. Zahtjevi glede interoperabilnosti i performace navedeni u članku 3. stavicima 1. i 12. smatraju se sigurnosnim zahtjevima.

2. Zahtjevi glede pripadajućih postupaka navedeni u članku 4. stavicima 1. i 2. smatraju se sigurnosnim zahtjevima.

3. Zahtjevi glede državnih zrakoplova navedeni u članku 5. stavicima 1., 3., 5. i 7. smatraju se sigurnosnim zahtjevima.

Službeni glasnik BiH broj 104/10 od 20.12.2010.

4. Zahtjevi koji podržavaju sukladnost navedeni u članku 9. stavcima 1., 3., 5. i 6. smatraju se sigurnosnim zahtjevima.

5. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi osiguravaju da je kontrolorovo sučelje čovjek-stroj za prikaz VHF kanala u skladu s postupcima VHF radiotelefonijske.

6. Pružatelji usluga u zračnoj plovidbi ocjenjuju utjecaj spuštanja zrakoplova koji nisu opremljeni radijskom opremom s mogućnošću razmaka između kanala od 8.33 kHz na razinu ispod FL 195, uzimajući u obzir čimbenike kao što su najmanje sigurne preletne visine, te utvrđuju da li su potrebne izmjene u mogućnostima sektora ili u planiranju/strukturi zračnog prostora.

7. Države članice osiguravaju da se prije usklađenja u tabeli COM2 ICAO dokumenta 7754, prijelaz sa 25 na 8,33 kHz upotrebljava kroz pokusno razdoblje od najmanje četiri tjedna, tijekom kojeg se provjerava siguran rad.

8. Države članice osiguravaju da se prijelaz sa 25 na 8,33 kHz obavlja poštujući kriterije planiranja frekvencija ICAO-a koje su opisane u dijelu II. 'Kriteriji planiranja dodjele frekvencija za VHF komunikacije zrak-zemlja', Priručnika za upravljanje frekvencijama u Europi - ICAO EUR dokument 011 (2005).

PRILOG III.

DIO A

ZAHTJEVI GLEDE OCJENE SUKLADNOSTI ILI PRIMJERENOSTI ZA UPOTREBU SASTAVNIH DIJELOVA IZ ČLANKA 7.

1. Aktivnostima u okviru provjere dokazuje se sukladnost sastavnih dijelova sa zahtjevima glede performance iz ove Uredbe, ili njihova primjerenost za upotrebu dok su ti sastavni dijelovi u pogonu u uvjetima ispitivanja.

2. Ako proizvođač primjenjuje modul opisan u dijelu B to se smatra odgovarajućim postupkom ocjene sukladnosti kojim se osigurava i izjavljuje sukladnost sastavnih dijelova. Dopuštena je i upotreba jednakovrijednih ili strožih postupaka.

DIO B

MODUL UNUTARNJEG NADZORA PROIZVODNJE

1. Ovim se modulom opisuje postupak kojim proizvođač ili njegov ovlašten zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici, koji ispunjava obveze utvrđene stavkom 2., osigurava i izjavljuje da predmetni sastavni dijelovi ispunjavaju zahtjeve ove Uredbe. Proizvođač, ili njegov ovlašten zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici, mora napisati izjavu o sukladnosti ili primjerenosti za upotrebu u skladu sa stavkom 3. Priloga III. Uredbi (EZ) broj 552/2004.

2. Proizvođač mora izraditi tehničku dokumentaciju opisanu u stavku 4. i proizvođač, ili njegov ovlašten zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici, mora najmanje tijekom razdoblja od 10 godina nakon što su bili proizvedeni posljednji sastavni dijelovi osigurati dostupnost te dokumentacije nadležnim nacionalnim nadzornim tijelima radi inspekcije i pružateljima usluga u zračnoj plovidbi u čijim se sustavima koriste ti sastavni dijelovi. Proizvođač, ili njegov ovlašten zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici, obavješćuje države članice o mjestu i načinu stavljanja gore navedene tehničke dokumentacije na raspolaganje.

3. Ako proizvođač nema poslovni nastan u Zajednici, on određuje jednu ili više osoba koje sastavne dijelove stavljaju na tržište Zajednice. Te osobe obavješćuju države članice o mjestu i načinu stavljanja tehničke dokumentacije na raspolaganje.

4. Tehnička dokumentacija mora omogućavati ocjenu sukladnosti sastavnih dijelova sa zahtjevima ove Uredbe. Ona mora, koliko je to potrebno za takvu ocjenu, obuhvaćati projektiranje, proizvodnju i rad sastavnih dijelova.

5. Proizvođač, ili njegov ovlaštenu zastupnik s poslovnim nastanom u Zajednici, mora držati primjerak izjave o sukladnosti ili primjerenosti za upotrebu, zajedno s tehničkom dokumentacijom.

DIO C

ZAHTJEVI ZA PROVJERU SUSTAVA IZ ČLANKA 8. STAVKA 1

1. Provjerom sustava iz članka 1. stavka 2. dokazuje se sukladnost tih sustava sa zahtjevima glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe, u uvjetima ocjenjivanja koji odražavaju operativne uvjete tih sustava. Posebno:

– provjerom sustava za komunikacije zrak-zemlja dokazuje se da se razmak između kanala od 8,33 kHz koristi za VHF komunikacije zrak-zemlja u skladu s člankom 3. stavkom 3. i da je performanca glasovnog komunikacijskog sustava na 8,33 kHz u skladu s člankom 3. stavkom 7.

– provjerom sustava za obradu podataka o letu dokazuje se da se postupci iz članka 3. stavka 12. pravilno provode.

2. Provjera sustava iz članka 1. stavka 2. izvodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim praksama ispitivanja.

3. Alati za ispitivanje koji se koriste pri provjeri sustava iz članka 1. stavka 2. moraju imati odgovarajuću funkcionalnost.

4. U okviru provjere sustava iz članka 1. stavka 2. dobijaju se elementi tehničke dokumentacije koja se zahtijeva stavkom 3. Priloga IV. Uredbi (EZ) broj 552/2004, uključujući sljedeće elemente:

– opis provedbe,

– izvješće o inspekcijama i ispitivanjima izvedenim prije stavljanja sustava u upotrebu.

5. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi upravlja aktivnostima provjere, te posebno:

– određuje odgovarajuće operativne i tehničke uvjete za ocjenjivanje koji odražavaju stvarne operativne uvjete,

– provjerava da li plan ispitivanja opisuje uključenost sustava iz članka 1. stavka 2. u operativne i tehničke uvjete za ocjenjivanje,

– provjerava da li plan ispitivanja osigurava potpuno obuhvatanje primjenjivih zahtjeva glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe,

– osigurava dosljednost i kvalitetu tehničke dokumentacije i plana ispitivanja,

– planira organizaciju ispitivanja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za ispitivanje,

– obavlja inspekcije i ispitivanja kako je određeno u planu ispitivanja,

– piše izvješće o rezultatima inspekcija i ispitivanja.

6. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi osigurava da sustavi iz članka 1. stavka 2., koji rade u operativnim uvjetima ocjenjivanja, ispunjavaju zahtjeve glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe.

7. Nakon uspješno obavljene provjere sukladnosti, pružatelj usluga u zračnoj plovidbi izrađuje EZ izjavu o provjeri sustava i dostavlja je nacionalnom nadzornom tijelu zajedno s tehničkom dokumentacijom, kako se zahtijeva u članku 6. Uredbe (EZ) broj 552/2004.

DIO D

ZAHTJEVI ZA PROVJERU SUSTAVA IZ ČLANKA 8. STAVKA 2.

1. Provjerom sustava iz članka 1. stavka 2. dokazuje se sukladnost tih sustava sa zahtjevima glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe, u uvjetima ocjenjivanja koji odražavaju operativne uvjete tih sustava. Posebno:

– provjerom sustava za komunikacije zrak-zemlja dokazuje se da se razmak između kanala od 8,33 kHz koristi za VHF komunikacije zrak-zemlja u skladu s člankom 3. stavkom 3. i da je performanca glasovnog komunikacijskog sustava na 8,33 kHz u skladu s člankom 3. stavkom 7.,

– provjerom sustava za obradu podataka o letu dokazuje se da se postupci iz članka 3. stavka 12. pravilno provode.

2. Provjera sustava iz članka 1. stavka 2. izvodi se u skladu s odgovarajućim i priznatim praksama ispitivanja.

3. Alati za ispitivanje koji se koriste pri provjeri sustava iz članka 1. stavka 2. moraju imati odgovarajuću funkcionalnost.

4. U okviru provjere sustava iz članka 1. stavka 2. dobivaju se elementi tehničke dokumentacije koja se zahtijeva stavkom 3. Priloga IV. Uredbi (EZ) broj 552/2004, uključujući sljedeće elemente:

– opis provedbe,

– izvješće o inspekcijama i ispitivanjima izvedenim prije stavljanja sustava u upotrebu.

5. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi određuje odgovarajuće operativne i tehničke uvjete za ocjenjivanje koji odražavaju stvarne operativne uvjete i organizira da aktivnosti provjere obavi prijavljeno tijelo.

6. Prijavljeno tijelo upravlja aktivnostima provjere i posebno:

– provjerava da li plan ispitivanja opisuje uključenost sustava iz članka 1. stavka 2. u operativne i tehničke uvjete za ocjenjivanje,

– provjerava da li plan ispitivanja osigurava potpuno obuhvaćanje primjenjivih zahtjeva glede interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe,

– osigurava dosljednost i kvalitetu tehničke dokumentacije i plana ispitivanja,

– planira organizaciju ispitivanja, osoblje, instalaciju i konfiguraciju platforme za ispitivanje, obavlja inspekcije i ispitivanja kako je određeno u planu ispitivanja,

– piše izvješće o rezultatima inspekcija i ispitivanja.

7. Prijavljeno tijelo osigurava da sustavi iz članka 1. stavka 2., koji rade u operativnim uvjetima ocjenjivanja, ispunjavaju zahtjeve u vezi interoperabilnosti, performance i sigurnosti iz ove Uredbe.

8. Nakon uspješno obavljenih poslova provjere, prijavljeno tijelo izrađuje certifikat o sukladnosti u odnosu na obavljene poslove.

9. Potom pružatelj usluga u zračnoj plovidbi izrađuje EZ izjavu o provjeri sustava i dostavlja je nacionalnom nadzornom tijelu zajedno s tehničkom dokumentacijom, kako se zahtijeva u članku 6. Uredbe (EZ) broj 552/2004.

PRILOG IV.

Uvjeti iz članka 8.

1. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi mora uspostaviti metode izvještavanja unutar organizacije koje osiguravaju i dokazuju nepristranost i neovisnost prosudbi povezanih s aktivnostima provjere.

2. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke provjere izvodi provjere s najvećim mogućim profesionalnim integritetom i najvećom mogućom tehničkom stručnošću te da je slobodno od bilo kakvih pritisaka i poticaja, posebno financijske prirode, koji bi mogli utjecati na prosudbu ili rezultate provjera, posebno od strane osoba ili skupina osoba na koje rezultati provjera imaju utjecaj.

3. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke provjere ima pristup opremi koja im omogućava pravilno obavljanje potrebnih provjera.

4. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi mora osigurati da osoblje uključeno u postupke provjere ima dobru tehničku i stručnu izobrazbu, zadovoljavajuće poznavanje zahtjeva provjera koje moraju obaviti, odgovarajuće iskustvo na takvim poslovima, te sposobnost potrebnu za izradu deklaracija, evidencija i izvješća kojima se dokazuje da su provjere obavljene.

5. Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi mora osigurati da je osoblje uključeno u postupke provjere sposobno za nepristrano obavljanje provjera. Naknada za rad ne smije ovisiti o broju obavljenih provjera ili o rezultatima tih provjera.